

Bilaga 2.3 Miljöövervakningsplan 2014

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har enligt reglementet i uppdrag att genom miljöövervakning följa och informera om tillståndet i miljön och miljöns inverkan på människors hälsa.

Miljöövervakning ger genom insamling av data och miljöanalyser besked om tillstånd och förändringar i miljön.

Resultaten används som underlag för analys av källor till miljö- och hälsopåverkan och för att bedöma vilka åtgärder som bör vidtas. Miljöövervakning möjliggör uppföljning av lagstiftning, mål och åtgärder för miljö och hälsa på lokal nivå, samt är stöd för flera av nämndens uppgifter som tillsyns- och prövningsmyndighet enligt miljöbalken.

I föreliggande miljöövervakningsplan redovisas förslag till prioriterad miljöövervakning och särskilda insatser knutna till övervakningen under 2014. En utredning av det långsiktiga behovet av miljöövervakning tas fram och redovisas för nämnden under våren 2014 i samband med Underlag för budget 2015 med inriktning 2016 och 2017.

Miljöövervakningen struktureras utifrån fem miljöövervakningsområden samt ett övergripande insatsområde:

- Luft – kontinuerlig luftövervakning samt övervakning inom ramen för förvaltningens särskilda klimatarbete.
- Mark – uppföljning av grundvattenkartering samt undersökningar inriktade på markföroreningar.
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster – övervakning och verktyg som följer upp och beskriver växt- och djurliv, ekologiska funktioner i landskapet och ekosystemtjänster, såväl på land som i vatten.
- Miljöns inverkan på människors hälsa – med övervakning och särskilda insatser som inriktas på källor, exempelvis buller, och tillstånd i miljön som påverkar människors hälsa.
- Övergripande insatser – som undersökning av stockholmarnas miljövanor, lagring och publicering av miljödata på miljöbarometern.

Miljöövervakningen styrs av:

- EU-direktiv, nationell lagstiftning och uppsatta miljömål. Miljöövervakningen är i delar lagreglerad. Lagstadgade miljö kvalitetsnormer finns för luftkvalitet, omgivningsbuller, ekologisk och kemisk status i sjöar, vattendrag och hav samt badvatten. Flera aktiviteter i miljöövervakningsplanen har koppling till vattenmyndighetens åtgärdsprogram.
- Miljö- och hälsoutredningen, där kunskapsbrister och prioriterade källor bakom miljöproblem beskrivs.
- Stöd för tillsyn, fysisk planering och kompensationsåtgärder samt uppföljningsbehov.

Miljöövervakning finansieras i huvudsaklig med interna medel. Den övervägande delen av aktiviteterna finansieras inom miljö- och hälsoskyddsnämnden budgetram genom personalkostnader och konsultmedel, medan vissa insatser beviljas särskilda medel från kommunfullmäktige. Ett mindre antal miljöövervakningsinsatser finansieras helt eller delvis av andra nämnder inom staden eller med externa medel.

Miljöövervakningsplan 2014		Finansiering	Beskrivning	Status
Luft				
L01	Partiklar PM10 och kvävedioxid: Uppföljning av åtgärder för att klara gällande och överskridna normer	Extern finansiering	Lagreglerad och nationellt/regionalt samordnad miljöövervakning. Behovsställare: Trafikverket, Naturvårdsverket, länsstyrelser, trafikkontoret m.fl.	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
L02	Partiklar PM10 och kvävedioxid: Lokal luftkontroll och utvärdering av miljökvalitetsnormer för ämnen som ligger över den nedre utvärderingströskeln	Finansieras inom ram	Lagreglerad miljöövervakning. Utöver PM10 samt NO2, mäts PM2,5 samt NOx, CO, O3, sot och antalet partiklar kontinuerligt. Inför år 2013 "luftens år" inom EU genomför kommissionen omfattande översyn av EU:s luftpolitik, vilket ska resultera i ny tematisk strategi för luftföroreningar. Reviderade luftkvalitetsdirektiv kan komma att få stor påverkan på luftövervakningen år 2014. Nya rapporteringsbestämmelser för luftkvalitetsdirektiven (dir 2008/50EG och 2004/107/EG) kommer genomföras i svensk lagstiftning och börja gälla från 1 januari 2014. Dessa innebär ökat fokus på redovisning av kvalitet och spårbarhet för mätningar och beräkningar. Behovsställare: Stockholms stad	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
L03	Partiklar PM10, kvävedioxid och ozon: Regional luftövervakning och utvärdering av miljökvalitetsnormer för ämnen som ligger över den nedre utvärderingströskeln	Finansieras inom ram - genom medlemsavgift till luftvårdsförbund	Lagreglerad och nationellt/regionalt samordnad regional och urban miljöövervakning. Utöver PM10 samt NO2 och O3, mäts PM2,5 samt NOx, SO2, sot och antalet partiklar kontinuerligt. Avtalet med Stockholm och Uppsala län sträcker sig fram till år 2015. Behovsställare: Stockholms respektive Uppsala läns luftvårdsförbund	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
L04	Mätutrustning: Investering av ny utrustning för kontroll av miljökvalitetsnormer.	Se beskrivning	SLB-analys har fått befintliga instrument för mätning av partiklar (PM10) godkända som likvärdig med referensmetod i juni år 2013 av Naturvårdsverket. Godkännandet innehåller krav som ska uppfyllas vid fortsatt användning av instrumenten. SLB-analys kan uppfylla dessa krav inom budgetram för år 2014.	Engångsinsats - utgår
L05	Kunskapsutveckling: Följa och bidra med ny kunskap om luftföroreningars effekter på hälsa, miljö och klimat.	Extern finansiering	SLB-analys samverkar kontinuerligt med miljömedicinska forskare för att öka kunskapen om luftföroreningars hälsoeffekter. Det som aktivt studerats de senaste åren är grova partiklars hälsoeffekter dvs slitagepartiklar från dubbdäck. Det finns nu t ex belegg för att den grövre partikelfunktionen kan leda till akuta fall av hjärt-kärlsjukdom och därmed även till förtida dödsfall. Behovsställare: Naturvårdsverket, EU, forskningsprojekt i samarbete med andra organisationer	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
L06	Växthusgaser: Uppföljning av växthusgasutsläpp/person	Finansieras delvis inom ram (personalkostnad, konsultmedel). Kostnad för analyser av utsläpp från varuproduktion 0,3 mkr är ofinansierad. Medel från KF krävs.	Underlag som bland annat behövs för rapportering av KF-indikator, miljöprogram och Borgmästaravtalet (Covenant of Mayors), utredningar åt Stadsledningskontoret för ett fossiloberoende Stockholm 2030 och ny åtgärdsplan och nya utsläppsmål efter 2015. Underlag för rapportering till Carbon Disclosure Project samt till olika internationella jämförande studier mellan städer. Analyser av växthusgasutsläpp från produktion av varor och tjänster är ett nytt område fr.o.m. 2013. Analyser genomförs som stöd för SLK:s arbete med att implementera en plan för en fossiloberoende organisation till 2030 under 2014. Kunskapsbrist identifierad inom området, ffa rörande utsläpp från produktion av varor och tjänster. Behovsställare: Stadsledningskontoret	Kontinuerlig miljöövervakning. Utsläpp av växthusgaser vid produktion av varor och tjänster har tillkommit.

Miljöövervakningsplan 2014		Finansiering	Beskrivning	Status
Mark och grundvatten				
M02	Mark: Markföroreningshalter i stadens parker och lekplatser	Finansieras inom ram (personalkostnad) år 2012-13, behov av konsultmedel 2014	Staden bör ha underlag som visar att det inte finns några risker kopplade till markföroreningar i stadens parker och lekplatser inkl förskolegårdar. Kunskapsbrist identifierad inom området. Frågan har ett allmänintresse. 2012 -2013 genomfördes planeringsarbetet; sammanställning av befintlig kunskap, Behov av finansiering av konsultinsats år 2014, för provtagning och kartläggning. Behovsställare: Plan och miljö, hälsoskydd	Engångsinsats - ingen ändring
M04	Mark, grundvatten: Sammanställa tidigare information om mark- och grundvattenföroreningar	Finansieras inom ram (personalkostnad)	Behov av sammanställning av data finns kopplat till stadens satsning på att tillgängliggöra befintliga data och INSPIRE direktivet. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, hälsoskydd, externt	Engångsinsats - ingen ändring
M05	Mark, grundvatten: Markföroreningar vid båtklubbars uppställningsplatser	Medel från KF krävs	Miljöövervakningsinsats för att stödja förvaltningens tillsyn på båtklubbar. 2013 har en rapport skrivits med tidigare framtagna data kring miljögifter i anslutning till båtklubbar. Aktivt arbete har också gjorts inom forumet för miljösamverkan i länet, kring hur tillsynen ska bedrivas kring båtklubbar och båtbottnfärg/behandling. Under 2015 planeras samarbete med Stockholms universitet för eventuell fortsättning i form av utredning om ansvarsfrågor och påverkan på recipient. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, hälsoskydd	Engångsinsats. Senarelagd - flyttad från 2014 till 2015.
M06	Mark: Markföroreningar - MIFO undersökningar av två MIFO-riskklass 1 resp 2- områden	Om NV beviljar bidrag för undersökning och om dessa påvisar markföroreningar kan annan teknisk förvaltning ansöka om ytterligare bidrag för vidare undersökningar och/eller för sanering	Ansökan lämnades in till Länsstyrelsen 2012 om medel för undersökning av tre områden, Reimersholme, Stora Essingen och Liljeholmen, objekt med tidigare miljöfarlig verksamhet, där markföroreningar kan förväntas enligt Länsstyrelsens MIFO-kartläggning (Fas 1, riskklass 1 resp 2), dvs Metodik för Inventering av Förorenade Områden. Interna medel användes 2013 för att undersöka områdena på Reimersholme och Stora Essingen. I den mån ytterligare undersökningar behövs, kommer en ny ansökan om undersökning av dessa eller andra högt riskklassade objekt, skickas in 2014. Behovsställare: Plan och miljö	Engångsinsats - senarelagd
M07	Mark: Markföroreningar från Kemtvätsverksamhet	Medel från KF krävs	Undersökningen avslutad år 2013 och rapporteras 2014. Behovsställare: Plan och miljö	Engångsinsats. Aktiviteten genomfördes 2013 - om aktuellt fortsätter aktiviteten som M06.
M09	Mark: Markföroreningar - undersökningar av mark med tidigare verkstadsindustri som MIFO-klassats som riskklass 1 eller 2	Medel från KF krävs	Länsstyrelsen inventerade under 2013 objekt inom Stockholms kommun där det tidigare funnits verkstadsindustri som kan ha spritt skadliga ämnen. Flera av dessa är klassade som riskklass 1 eller 2. Detta innebär en potentiell risk men för att avgöra om det finns någon reell risk krävs provtagning. Omprioritering gör att verkstadsindustri undersöks innan plantskolor. Behovsställare: Plan o miljö.	Ny aktivitet 2014 - engångsinsats.

Miljöövervakningsplan 2014		Finansiering	Beskrivning	Status
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster				
B01	Program: Framtagande av program för övervakning av biologisk mångfald och dess koppling till ekosystemtjänster	Finansieras inom ram (personalkostnad) + ev. konsultmedel 2014	Program för övervakning av tillståndet för valda delar av stadens växt- och djurliv samt dess koppling till ekosystemtjänster. Tas fram 2013-14 utifrån grund som förberetts 2012. Övervakning på landskaps-, biotop-, ekosystem- och artnivå. Fokus på naturtyper och arter av särskild ekologisk betydelse eller känslighet. Karteringar och analyser med olika verktyg ger data till indikatorer inom bland annat miljöprogram och City Biodiversity Index. Ska ge kunskapsunderlag och verktyg som stöd för fysisk planering, tillsyn och miljöförbättrande åtgärder. Lokalt och delvis regionalt samordnad insats. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö	Engångsinsats - ingen ändring
B02	Landskap: Landskapsekologiska analyser för information om särskilt värdefulla områden m.m.	Finansieras inom ram (personalkostnad)	Miljöövervakning på landskapsnivå enligt program som tas fram 2013-2014. Stöd för stadens strategiska program, fysisk planering, tillsyn och miljöförbättrande åtgärder. Kunskapsbrist identifierad i Miljö- och hälsoutredningen. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
B03	Naturtyper/biotoper: Naturtypsövervakning med mätning och källrelaterad förändringsanalys	Konsultmedel 2014	Miljöövervakning på naturtypsnivå enligt program som tas fram 2013-2014. Stöd för stadens fysiska planering, tillsyn och miljöförbättrande åtgärder. Förändringsanalys av biotoper med särskild ekologisk betydelse eller känslighet. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
B04	Arter/artgrupper: Artövervakning – uppföljning av tillstånd och trender samt effekt av åtgärder	Finansieras delvis inom ram. Extern finansiering undersöks 2014.	Miljöövervakning på artnivå enligt program som tas fram 2013-2014. Inventeringar och analyser med fokus på arter som lyfts i artskyddsförordningen, hotade arter samt indikatorarter. Lokalt och eventuellt delvis regionalt samordnad miljöövervakning. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret, idrottsförvaltningen.	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
B05	Arter/artgrupper: Ajourhållning och utveckling av ArtArken	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Inhämtning, inmatning, kvalitetssäkring samt publicering av ny data till ArtArken, Stockholms databas för observationer av skyddsvärda arter. Datafångst sker bland annat via nationella Artportalen. Uppdatering av webb-applikationen 2014, i och med övergång till nya nationella Artportalen 2. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö	Kontinuerlig förvaltning - ingen ändring
B08	Ekosystemtjänst: Uppdatera data om avstånd mellan grönytor och förskolor samt skolor	Finansieras inom ram (personalkostnad). Extern finansiering undersöks för konsultinsats 2014	Inom tillsynen kartlägga barns tillgång till utevistelse. Nya skolor ställer krav på aktualisering av stadens kartering "Barns tillgång till lekområden". Projektet inleds med att utreda om befintliga databaser, exempelvis den reviderade biotopkartan, kan användas för att svara mot behovet av aktuell data. Informationen behövs som stöd för tillsyn på bygglov samt på skolor och förskolor. Aktiviteten förbereds under 2013 och genomförande planeras år 2014. Behovsställare: Hälsoskydd, miljöanalys, plan och miljö	Engångsinsats - ingen ändring
B09	Ekosystemtjänst: Kartläggning av stadens ekosystemtjänster	Finansieras inom ram (personalkostnad). Konsultmedel 2014	Kunskapsinsamling och sammanställning av information om viktiga ekosystemtjänster i Stockholms stad. Arbete har påbörjats 2013 med att kartlägga stadens ekosystemtjänster inom projektet "Urbana ekosystemtjänster - c/o City". Bakgrund i regeringens beslut om preciseringar och nya etappmål i det svenska miljömålssystemet till år 2018 då ekosystemtjänsternas värde ska vara kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avvägningar och andra relevanta beslut. Behovsställare: Miljöanalys, hälsoskydd, plan och miljö	Ny aktivitet 2014 - engångsinsats

Miljöövervakningsplan 2014 Miljöns inverkan på människors hälsa		Finansiering	Beskrivning	Status
H02	Buller: Uppdatering av bullerkartläggning	Finansieras inom ram (konsultmedel) eller: Medel från KF krävs år 2017	Lagreglerad miljöövervakning. Kartläggningen påbörjades september 2011 och blir klar 2014 Behovsställare: Plan och miljö	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
H03	Buller: Fortsatt utveckling av bullerbasen	Finansieras inom ram (personalkostnader)	Insatsen utgör grund för kontinuerlig bullerövervakning. Behovsställare: Plan och miljö	Kontinuerlig förvaltning - ingen ändring
H04	Buller: Beräkning av antal exponerade i olika ljudintervall	Finansieras delvis inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Genomförs som delprojekt inom bullerkartläggningen som beskrivs ovan. Genomförs våren 2014 när bullerkartan är klar. Behovsställare: Plan och miljö	Engångsinsats - ingen ändring
H06	Buller: Mätdata från våra fasta mätstationer för buller	Finansieras delvis inom ram (personalkostnad)	Sammanställning och utvärdering av mätdata. Diskussioner förs om utveckling av systemet, genom dels ny mätutrustning, dels publicering av data på hemsida och/eller display på publik plats. Behovsställare: Plan och miljö	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
H10	Buller: Ljudnivåer på innergårdar	Finansieras inom ram (personalkostnad). Extern finansiering undersöks	Kartläggning av ljudnivåer på innergårdar i innerstaden för att ta fram kunskapsunderlag för tillsyn på fläktbuller. Problematiken är komplex vid utredning av fläktbuller på innergårdar. Behovsställare: Hälsoskydd	Engångsinsats - ingen ändring
H12	Buller: Akustiska egenskaper vid befintliga vägbeläggningar	Se aktivitet Uppdatering av bullerkartläggning	Inventering av sträckor med beläggning som bullrar mindre än traditionell ABS16 och uppföljning av akustiska egenskaper vid nyanläggningar. Koppling till trafikkontorets åtgärdsprogram mot buller 2014-2017. Behovsställare: Plan och miljö	Engångsinsats - ingen ändring
H15	Förekommande hustyper och risker: Undersökning av upplevd inomhusmiljö	Extern finansiering undersöks	Enkät för upplevd inomhusmiljö. Målgrupp är boende i relativt nybyggda eller ombyggda (t ex miljonprogramshusen) bostäder. Studien ska ge en översikt om status för nybyggda och ombyggda hus, i kunskapsuppbyggande syfte för att förutse eventuell risk för möjliga problem kommande år. Behovsställare: Hälsoskydd	Engångsinsats. Senarelagd - flyttad från 2014 till 2015
H16	Program: Framtagande av program för övervakning av inomhusmiljö	Finansieras inom ram (personalkostnad) 2014, förutsatt att Hälsoskydd får extra medel under 2014 för den här typen av arbete. Medel från KF krävs 2015	Program för övervakning av tillståndet i stadens nybyggda och ombyggda bostäder. Tas fram 2015 utifrån grund som förbereds 2014. Övervakning av upplevd boendemiljö (ventilation, fukt, lukt mm). Behovsställare: Hälsoskydd	Ny aktivitet 2014 - engångsinsats

Miljöövervakningsplan 2014		Finansiering	Beskrivning	Status
Vatten				
V01	Övervakning av ekologisk status/ytvatten: Övervakning av ekologiska kvalitetsfaktorer som ingår i bedömning av ekologisk status enligt vattendirektivet	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Enligt preliminärt övervakningsprogram. År 2014 genomförs undersökning av vattenkemi, plankton och makrofyter i utvalda vattenområden i syfte att kunna göra bedömningar av ekologisk status enligt vattendirektivet för Stockholms sjöar och vattendrag. Behovsställare: Miljöanalys, plan- och miljö.	Kontinuerlig miljöövervakning - kompletterad för att möta ökat antal vattenförekomster år 2015.
V04	Miljögifter: Genomförande av reguljärt miljöövervakningsprogram Miljögifter: Genomförande av fördjupad miljöövervakning	Finansieras inom ram Finansieras delvis inom ram (konsultmedel). Ytterligare medel ansöks från landstingets miljöanslag	I Drevviken, Årstaviken, Brunnsviken och Saltsjön tas månatliga vattenprover och årliga fiskprover. Vattnet analyseras med avseende på metaller samt PFOS och PFOA. Fisken analyseras med avseende på PCB, PBDE och PFOS. För 2014 planeras en revision av programmet utifrån de resultat som erhållits hittills och förändringar i vattenförvaltningen. Behovsställare: Miljöanalys	Kontinuerlig miljöövervakning - kompletterad för att möta ökat antal vattenförekomster år 2015.
V08	Vatten: Badvattenprovtagning enligt badvattendirektivet	Extern finansiering	Vattenprovtagning utförs av förvaltningen eller extern part, på uppdrag av stadsdelarna.	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
V11	Miljögifter: Föroreningar i trafikdagvatten	Samfinansieras med Stockholm Vatten AB och trafikkontoret	Aktiviteten inleds med en förstudie. I samarbete med Stockholm Vatten och trafikkontoret etableras provstationer på minst två platser. Provtagning av trafikdagvatten inleds 2013 och beräknas pågå minst två år. Behovsställare: Miljöanalys, plan- och miljö samt andra intressenter i staden.	Engångsinsats - senarelagd på grund av brist på finansiering från samarbetspartners i staden.
Övergripande insatser				
K01	Miljöbarometern: Tillgängliggöra resultat från miljöövervakningen.	Finansieras inom ram (konsultmedel)	Ska ge kunskapsunderlag och verktyg som stöd för fysisk planering, planerad och reaktiv (klagomålsärenden) tillsyn samt kunskap om inomhusmiljöförbättrande åtgärder. (Lokalt och delvis regionalt samordnad insats.)	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
K04	Datalagring: Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data	Finansieras inom ram	Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data genom att: - Leda förvaltningsgrupp för Miljödata - Informationsinsatser för miljöförvaltningens användare av Miljödata - Hantera intern och extern support för Miljödata - Företräda miljöförvaltningen i förvaltningsgruppen för e-GIS - Företräda miljöförvaltningen i stadens GIS-samordningsgrupp - Kommunera stadens GIS-arbete med förvaltningens GIS-användare.	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring
K05	Medborgarenkäten: Stadsdelsinvånarna om Miljö- och miljövanor i Stockholm	Medel från KF krävs	Uppföljning av stockholmarnas attityder och beteende gällande miljö och miljöarbete samt för uppföljning av indikatorer i miljöprogrammet. Undersökningen genomförs vart tredje år, med start år 2001. Resultaten från undersökningen som genomförs 2013 presenteras år 2014. Behovsställare: Miljöförvaltningen, trafikkontoret	Kontinuerlig miljöövervakning - ingen ändring